

Substancje uzależniające dostępne bez recepty

Uzależnienie od niektórych preparatów OTC jest coraz większym problemem społecznym. Niektóre substancje uzależniające zostały już wprowadzone na listę leków dostępnych wyłącznie na receptę, co ograniczyło ich sprzedaż.

Przy zmniejszeniu dostępu do jednych substancji wzrasta sprzedaż innych. W aptekach bez większych problemów dostępne są produkty, którymi bez trudu można wprowadzić się w stan odurzenia i euforii, a następnie uzależnienia. Zainteresowanie, zwłaszcza młodzieży, tymi lekami wzrasta, ponieważ są one często dostępne bez recepty, tanie i, niestety, szeroko propagowane w internecie jako substancje o działaniu euforyzującym i halucynogennym.

Istnieje wielka ilość blogów i for, na których młodzi ludzie opisują doznania po zażyciu tych substancji i objawy związane z poszczególnymi poziomami odurzania. Można dowiedzieć się, jaka postać leku jest najłatwiejsza w dawkowaniu, co zażywać na początku eksperymentów z substancjami odurzającymi. Dokładnie opisane są sposoby zażywania, standardowe dawki wystarczające do odurzenia, metody ekstrakcji interesujących substancji, a nawet wskazówki dotyczące płynów, którymi warto popijać dane leki, aby efekt był najbardziej zadowalający. Nierzadko osoby uzależnione polecają łączenie kilku substancji z różnych grup chemicznych w celu spotęgowania wrażeń z dokładnym opisem doznań. Jest to niezmiernie niebezpieczne.

Chlorowodorek benzydamin

Benzydamina – to pochodna indazolu należąca do niesteroidowych leków przeciwzapalnych. Ma właściwości przeciwozłonowe i przeciwbólowe. Ponadto miejscowo znieczula, działa przeciwbakteryjnie i przeciwgrzybiczo. Stosowana

jest w stanach zapalnych jamy ustnej i gardła w formie tabletek do ssania lub płynów do płukania i rozpylania. Roztwór do irygacji aplikowany jest w przypadku zapalenia błon śluzowych zewnętrznych narządów płciowych, pochwy i szyjki macicy. Stosuje się go także w profilaktyce przed i pooperacyjnej w ginekologii oraz podczas położu.

Benzydamina staje się coraz bardziej popularnym środkiem odurzającym. Dawki rzędu 500 mg są w stanie wywołać objawy psychoaktywne. I właśnie od takich dawek zaczyna się eksperymentowanie *per os* z tą substancją. Łatwo wchłania się z przewodu pokarmowego i przenika przez barierę krew-mózg. Okres półtrwania wynosi od 8 do 13 godzin, a działanie halucynogenne, którego mechanizm nie jest dokładnie poznany, trwa nawet do 30 godzin. Na podstawie analizy for internetowych można wnioskować, że do odurzania najchętniej, ze względu na największą dawkę benzydaminę, wykorzystywany jest preparat Tantum Rosa.

Charakterystycznymi objawami przedawkowania benzydaminą są m.in. halucynacje wzrokowe w formie przywidzeń, widzenie poklatkowe, powidoki. Przy większych dawkach osoby widzą wymaginowane postaci czy zwierzęta. Dochodzą także halucynacje słuchowe, pobudzenie ruchowe, później spowolnienie ruchów. Osoby odurzające się benzydaminą bardzo często skarżą się na różnego rodzaju lęki, mogące utrzymywać się przez wiele tygodni po odstawieniu substancji.

Wiele odurzających się osób nie jest w stanie poradzić sobie z negatywnym

wplywem benzydamin na psychikę. Wówczas niezbędnym ratunkiem jest wizyta u psychologa.

Po ustąpieniu działania benzydamin bardzo często występuje złe samopoczucie, osłabienie i zmęczenie. Często tym objawom towarzyszy także ból brzucha oraz głowy.

Chlorowodorek benzydamin występuje w takich preparatach jak: Tantum Rosa, Tantum verde, Hascosept, Uniben, Septolux.

Dextrometorfan

Jest to pochodna morfiny o działaniu ośrodkowym. Bardzo skutecznie tłumi kaszel. Nie działa przeciwbólowo i wykrztuśnie. Pomimo pobudzania receptorów opioidowych nie posiada właściwości przeciwbólowych. Została wprowadzona do leczenia jako zamiennik kodeiny pozbawiony działania uzależniającego. Substancja ta powinna być zażywana w dawkach terapeutycznych tj. 100-120 mg/dobę. Niestety, coraz więcej jest dowodów na to, że dextrometorfan nie jest tak bezpiecznym związkami, jak do tej pory uważano. Zwiększenie dawki już do 220 mg może powodować objawy odurzenia. Właśnie z powodu działania psychoaktywnego znajduje się w kręgu zainteresowania młodych ludzi nie tylko jako substancja przeciwkaszlowa.

Objawy przedawkowania są uzależnione od zastosowanej dawki. Najmniejsza z nich (1,5-2,5 mg/kg mc) objawia się m.in. stanem przypominającym odurzenie alkoholowe, pobudzeniem, euforią, poprawą odbierania bodźców dźwiękowych. Zwiększenie dawki do 7,5 mg/kg mc powoduje, że często pojawiają się dodatkowo halucynacje wzrokowe, zaburzenia mowy oraz tzw. chód robota. Przy dawce do 15 mg/kg mc występuje uczucie silnego znieczulenia, zaburzenia świadomości, zaburzenia wzroku i dyso-

cja, czyli wrażenie oddzielania od ciała. Powyżej 15 mg/kg mc dochodzą wrażenia związane ze znieczuleniem ciała, zaburzenia pamięci czy depersonalizacja. Ponadto objawy zatrucia to: euforia, tachykardia, rozszerzenie lub zwężenie źrenic, oczopląs, drgawki i depresja oddechu. Charakterystyczne jest także zachowanie agresywne. Na szczęście zatrucia ciężkie, zakończone śmiercią, należą do rzadkości.

Lek uzależnia przede wszystkim psychicznie. Przy jego stosowaniu występuje zjawisko tolerancji. Dlatego, aby uzyskać właściwy efekt, dana osoba musi systematycznie zwiększać dawki leku. Obserwuje się także objawy abstynencji: niepokój, ból stawów i mięśni, biegunka, drżenie kończyn górnych.

Preparaty zawierające dextrometorfan: Acodin, Dexatussin, Robitussin, Dexapini, Dexacaps, ActiTrin, Gripex, Tussal.

Fosforan kodeiny

Jest to związek z grupy pochodnych alkaloidów fenantrenowych naturalnie występujący w opium. Można go także otrzymać bezpośrednio z morfiny na drodze metylacji. Jest stosowany przede wszystkim do hamowania uporczywego, suchego kaszlu. Kodeina wchłania się z przewodu pokarmowego przez okres ok. 1 godziny, a działanie utrzymuje się nawet do 8 godzin po podaniu. Co ciekawe, metabolizowana jest przez wątrobę w 10 proc. do morfiny.

Po przedawkowaniu w pierwszej kolejności występuje euforia, relaksacja i stan tzw. błogostanu. I właśnie z tego powodu jest często nadużywany. Ponadto pojawia się apatia, senność, uspokojenie, problemy z widzeniem wynikające ze zwężenia źrenic, spłycenie i skrócenie oddechu. Przy bardzo dużych dawkach może nawet nastąpić zgon. Fosforan kodeiny występuje najczęściej w postaci tabletek do połykania oraz w formie syropów. Bardzo często znajduje się także w preparatach złożonych w połączeniu np. z substancjami przeciwbólowymi z grupy NLPZ.

Należy mieć na uwadze, że kodeina powoduje tolerancję oraz uzależnienie zarówno psychiczne jak i fizyczne. Pierwsze z nich może pojawić się wcześniej, już po kilku dniach stosowania. Uzależ-

nienie fizyczne natomiast rozwija się wolniej, a po odstawieniu substancji (po 8 do 12 godzinach) występują charakterystyczne objawy zespołu abstynencyjnego. Mogą pojawić się bóle głowy, drażliwość, problemy ze snem, agresja, lęki, poty i drgawki.

Preparaty zawierające fosforan kodeiny: Antidol, Ascodan, HerbaPini, Sirupus Pini compositus, Sirupus Tussipini, Solpadeine, Thiocodin.

Pseudoefedryna

Jest to pochodna efedryny o słabszym wpływie pobudzającym na OUN. Substancja ta, poprzez pobudzanie receptorów, powoduje zwężenie naczyń krwionośnych przede wszystkim górnych dróg oddechowych oraz błony śluzowej nosa i zatok przynosowych. W efekcie tego działania dochodzi do zmniejszenia obrzęku oraz ilości produkowanej tam wydzieliny co przyczynia się do udrożnienia nosa. Powoduje także skuteczne rozszerzenie oskrzeli. Wskazaniem do stosowania pseudoefedryny jest zapalenie błony śluzowej nosa i zatok podczas przeziębienia, grypy a także przy problemach z katarą i niedrożnym nosem o podłożu alergicznym. W leczeniu może być stosowana pojedynczo lub być łączona z preparatami przeciwbólowymi, przeciwhistaminowymi i przeciwkaszlowymi.

Ze względu na łatwy dostęp i stosunkowo niewielki koszt pseudoefedryna jest często używana w celach odurzających jako substancja psychoaktywna. Po zażyciu, w zależności od dawki, powoduje euforię, pobudzenie, podniesienie samoceny, wzrost motywacji. Sprawia, że osoby są bardziej komunikatywne. Po przyjęciu większej dawki powoduje liczne działania niepożądane takie jak bezsenność, bóle głowy, nudności, drgawki oraz problemy z układem krążenia: tachykardię i nadciśnienie tętnicze. Może powodować uzależnienie psychiczne.

Pseudoefedryna jest zażywana przez młodzież nie tylko w celu wywołania odurzenia czy poprawienia koncentracji podczas nauki. W internecie znajdziemy wiele informacji na temat wspomagającego jej działania na proces odchudzania. Ponadto z pseudoefedryny domowymi sposobami można otrzymać mety-

lokadynon oraz metamfetaminę – silne substancje psychoaktywne. Metylokadynon powoduje ogromne spustoszenie w organizmie ze względu na bardzo toksyczne składniki używane do jego wytwarzania. Przy częstym zażywaniu prowadzi do poważnych uszkodzeń układu nerwowego.

Pseudoefedryna występuje w takich preparatach jak: Acatar, Acatar Zatoki, Actirin, Actifed, Aspirin Complex, Cirrus, Claritine Active, Disophrol Retard, Grypostop, Grypolek, Grippokaps, Gripex, Ibuprofen, Ibuprofen Zatoki, Modafen, NeoAfrin, Tabcin Impact, Sudafed.

Chlorowodorek ksylometazolini

To substancja stosowana w preparatach do nosa. Jest pochodną imidazoliną o działaniu sympatykomimetycznym. Pobudzenie receptorów α powoduje zwężenie drobnych naczyń krwionośnych, co doprowadza do zmniejszenia obrzęku i przekrwienia błon śluzowych jamy nosowo-gardłowej. To z kolei przyczynia się do zahamowania powstawania wydzieliny z nosa, co ułatwia oddychanie. Lek z tą substancją stosuje się w przypadkach ostrego zapalenia błony śluzowej nosa pochodzenia wirusowego lub bakteryjnego, zapalenia zatok przynosowych, alergicznego zapalenia błony śluzowej nosa a także ostrego zapalenia ucha środkowego w celu udrożnienia trąbki słuchowej. Działanie leku występuje już po kilku minutach od aplikacji, a efekt utrzymuje się do ok. 10 godzin. Należy pamiętać, że ksylometazolina stosowana miejscowo ulega w niewielkiej części wchłonięciu i może wywołać objawy ogólne. Zwiększa prawdopodobieństwo wystąpienia przyspieszonego i nieregularnego bicia serca, podwyższonego ciśnienia tętniczego krwi a także objawy ze strony OUN takie jak nadmierne uspokojenie czy senność. Te objawy niepożądane najczęściej występują u dzieci jako skutek przypadkowego doustnego przyjęcia substancji.

Lek należy stosować wyłącznie do nosa, a kuracja powinna trwać maksymalnie pięć do dziesięciu dni. Stosowanie przez dłuższy okres, najczęściej w dawkach większych niż podane przez

producenta, może doprowadzić do wtórnego polekowego zapalenia błony śluzowej nosa, a także do przyzwyczajenia się śluzówki do obecności ksylometazoliny.

Uzależnienie, w większości przypadków, zaczyna się niewinnie. Do apteki przychodzi pacjent z zatkanym nosem. Kupuje krople, które po zastosowaniu przynoszą natychmiastową ulgę. Jednak stosowane częściej i dłużej, niż w zaleceno w ulotce informacyjnej leku, uzależniają śluzówkę nosa. Po rozmowach z wieloma pacjentami okazało się, że pomimo ustąpienia przeziębienia nadal stosowali oni krople do nosa, gdyż po ich odstawieniu katar znów się nasilał. Powstawało tzw. błędne koło. Często pacjenci musieli zaaplikować sobie ponowną porcję kropli nie tylko w ciągu dnia, ale przede wszystkim tuż przed snem. Brak tej dawki powodował, że śluzówka nosa ulegała rozpulchnieniu. Pacjenci odbierali to jako uczucie zatkania nosa, nieprzyjemnego wysuszenia śluzówki oraz utrudnienia w oddychaniu.

Wieloletnie uzależnienie od ksylometazoliny może prowadzić do nieodwracalnych zmian w śluzówce nosa, do

krwawień, a nawet do jej martwicy. Leczenie tego uzależnienia należy rozpocząć jak najwcześniej. Jest to proces długotrwały, który należy zacząć od stopniowego zmniejszania dawki leku. Najwięcej problemów w odstawieniu preparatów sprawia nadmierne wysuszenie śluzówki nosa. Bardzo dobre efekty przynosi wtedy stosowanie preparatów nawilżających śluzówkę nosa, inhalacje z olejkami eterycznymi oraz nawilżanie pomieszczeń. Wszelkie żele i krople, które nie zawierają ksylometazoliny, przynoszą ulgę. Warto także zastosować wodę morską. Poprawia ona nawilżenie nosa i jednocześnie rozcieńcza ksylometazolinę w bezpośrednim sąsiedztwie śluzówki. To wszystko ułatwia wyjście z nałogu.

Preparaty zawierające chlorowodorek ksylometazoliny: Otrivin, Sudafed Xylo-Spray, Sudaxyl HA, Xylogel, Xylometazolin VP, Xylometazolin WZF, Xylorin.

Problem uzależnienia od substancji zawartych w lekach dostępnych bez recepty to tylko jedna strona medalu. Kilka razy podczas swojej pracy spotkałem się z dramatycznymi prośbami o pomoc od osób uzależnionych. Zdają sobie one

sprawę z ważności problemu, ale same nie potrafią sobie z nim poradzić. Charakterystyczne jest tu sformułowanie: ... otworzyłem okno i chciałem skoczyć, aby głosy już mnie nie nękały.

O ile z uzależnienia od chlorowodoru ksylometazoliny przy odrobinie silnej woli można wyjść, tak przy substancjach psychostymulujących potrzebna jest pomoc psychologa, a nierzadko leczenie w specjalnych ośrodkach. Dlatego tak ważne jest, zwłaszcza dla farmaceuty, posiadanie wiedzy na temat leków dostępnych bez recepty zawierających substancje, od których można się uzależnić. Problem dotyczyć może nie tylko osób samodzielnie nabywających tego rodzaju leki, ale także ich znajomych i bliskich. Przyglądajmy się naszym dzieciom. Zwróćmy uwagę na to, jak organizują sobie wolny czas, z kim się spotykają i czego szukają w internecie, aby nagle się nie okazało, że znajdziemy w ich kieszeni np. pustą saszetkę po Tantum Rosa.

mgr farm. **Patrycjusz Kołodziejczyk**
dr hab. **Wojciech Miltyk**
Samodzielna Pracownia Analizy Leków
Uniwersytet Medyczny w Białymstoku

Bogactwo szalwii!

Oryginalne, wielokrotnie wyróżnione, znane na świecie są cukierki szalwiowe firmy Reutter!

- Poprawiają funkcjonowanie gardła i krtani.
- Odświeżają śluzówkę jamy ustnej, gardła, górnych dróg oddechowych.
- 5 szt. cukierków pokrywa normę zalecanego dziennego spożycia na witaminę C.
- Cukierki szalwiowe firmy Reutter w milionach ust na świecie.
- Dla całej rodziny!

PRODUKT ROKU: 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014

Polecamy naturalne cukierki szalwiowe firmy Reutter!

NOWOŚĆ

- JUŻ W TWOJEJ HURTOWNI

CZARNY BEZ - ROŚLINA ŻYCIA

Cukierki Czarny Bez z ekstraktem i koncentratem czarnego bzu i wit. C - Reutter

EKSTRAKT I KONCENTRAT Z CZARNEGO BZU:

- ✓ korzystnie wpływa na wzmocnienie odporności organizmu
- ✓ zalecany w profilaktyce chorób przeziębieniowych (grypa, zapalenie gardła, migdałków, kaszel)
- ✓ rekomendowany w chorobach nerek oraz reumatycznych
- ✓ poprawia przemianę materii

Produkty firmy **Reutter** gwarantem najwyższej jakości!